

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Плащанията за екосистемните услуги и ползите от тях. Схема за туризъм в ЗСП

Чипровци, 22 февруари 2014г.,
Георги Стефанов, Юлия Григорова

*Swiss project: „Да свържем опазването на природата
с устойчивото развитие на селските райони“*

*Този проект се подкрепя финансово от правителството на Швейцария чрез Фонда за реформи,
свързани с участието на гражданското общество*

Съдържание

- WWF, кои сме ние
- Екосистемните услуги. Определения и принципи
- Плащания за екосистемни услуги (Payment for ecosystem services, PES = ПЕС)
- Примери за работещи ПЕС схеми в различни области
- Инвентаризация на екосистемни услуги в Зап. Стара планина
- Предложение за ПЕС схема в региона на в сферата на туризма, по примера на ПП Русенски Лом, в по-голям мащаб. Възможностите за развитие и подкрепа на схемата от Швейцарския проект
- Дискусия, идеи, предложения и мерки

Кои сме ние ?

- **WWF** (*Ве-Ве-Ф – Световен фонд за дивата природа*) е най-голямата природозащитна организация в света, основана през 1961г.;
- **Над \$ 800 млн.** за природозащита годишно;
- **5 млн.** сподвижници и членове по целия СВЯТ;
- **Над 5000** постоянно ангажирани служители;
- **1800 проекта** всяка година;
- Активни дейности в **над 100 държави** по ВСИЧКИ КОНТИНЕНТИ;
- В БГ от 2005г., **25 служители**, **3 моделни региона**, а отскоро и Зап. Стара планина.

WWF – мисия

Мисията на **WWF** е да спре деградацията на околната среда на планетата и да изгради бъдеще, в което хората живеят в хармония с природата

посредством:

Запазване биологичното разнообразие на света и осигуряване използването на възобновяемите природни ресурси по устойчив начин, както и насърчаване намаляване на замърсяването и разточителното човешко потребление

Екосистемни услуги – услугите на природата

- Биоразнообразието осигурява основата за съществуването на живота на земята, включително и на хората
- Услугите, предоставяни от екосистемите, са онези продукти и услуги от природата, които хората оползотворяват за себе си

Често ние дори не си даваме сметка за тяхното съществуване, но икономистите отдавна търсят начини за изчисляване на техните параметри и финансови стойности

Какво и как сме склонни да опазваме?

Натрупаният опит показва обаче, че човек цени и
опазва само това, което:

- Познава добре и има за свое или свързано с него и начина му на живот;
- Дава възможност за извличане на определени ползи за него и семейството му

В този смисъл от особена важност за опазването на природните ценности е въпросът за икономическите ползи от защитените територии и то основно за местната общност

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

А как да го оценим ?

Основен принцип в икономиката е, че икономическите дейности и ползи следва да подлежат на цифрова (парична) оценка

За да се фокусира вниманието на правителствата и инвеститорите в днешния свят, е необходимо да се акцентира и демонстрира стопанската стойност, която биоразнообразието осигурява за социалното и икономическото развитие на света

Как да оценим услугите, които природата ни предоставя?

Какво са екосистемните услуги?

Това са всички ползи, които хората извличат от природата

Терминът е въведен от ООН през 2004 г., когато 1300 учени в продължение на 4 години са изготвяли „Оценка на екосистемите за хилядолетието“. В резултат на проучванията им екосистемните услуги са разделени в 4 категории:

- Материални
- Регулиращи
- Поддържащи
- Културни

Екосистемни услуги

Класификация

Материални услуги – отнасят се до продукцията добита от екосистемите и директно използвана в производството или за лична консумация от хората.

Храната и питейната вода са две от жизнено важните материални услуги

Предоставянето на горива и суровини – напр. дървесина също е важна материална услуга. Материалните услуги само на горските екосистеми имат пряк принос към световната икономика, оценен на 1 % от глобалния БВП и на 3 % от световната търговия

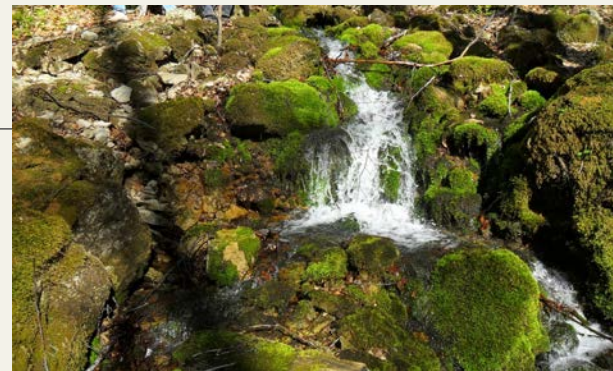
Екосистемни услуги

Класификация

Регулиращите услуги – са по-трудни за разбиране и определяне.

Те са свързани с капацитета на екосистемите да регулират важни природни процеси и живото-поддържащи системи, чрез биогеохимични и биосферни цикли.

Регулиращите услуги са прякото или косвено въздействие върху човешкото благополучие, като например регулиране на климатичните промени, водите и ерозията, пречистването на водата, регулиране на циклите на природните бедствия, опрашването и др.

Екосистемни услуги

Класификация

Поддържащи услуги – това са услугите на екосистемите, които създават условията необходими за предоставянето на всички други екосистемни услуги

Те се различават от тях по това, че тяхното действие върху хората е косвено или много бавно

Такива услуги са например, кръговрата на водата и хранителните вещества, почвообразуването, което пряко въздейства върху производството на храни и мн. др.

Екосистемни услуги

Класификация

Културните услуги – са нематериалните ползи, които хората извличат от екосистемите под формата на наслада от красивата природа, културно и материалното наследство.

Към тях попадат и интелектуално и духовно вдъхновение, чувство за принадлежност към определено място, удоволствието от рекреационни дейности и всички **възможности за алтернативен или природосъобразен туризъм**

Какво представляват – Плащания за екосистемни услуги (ПЕС) Payment for ecosystem services

Плащания за екосистемни услуги (ПЕС) – Представляват икономически стимули, които:

- 1. Опазват екосистемите. Например:** Опазване на пасищата чрез тяхното възстановяване и поддържане
- 2. Калкулират стойността на ползите за природата в пари. Например:** Стойността на редуцираните парникови газове от устойчиви земеделски практики или по-високите приходи от формите на устойчив туризъм
- 3. Създават възможности за формални или неформални обединения на хора, бизнес и институци, в резултат на което се повишават общите приходи и благосъстоянието на местните хора. Помагат за разрешаване на конфликти**

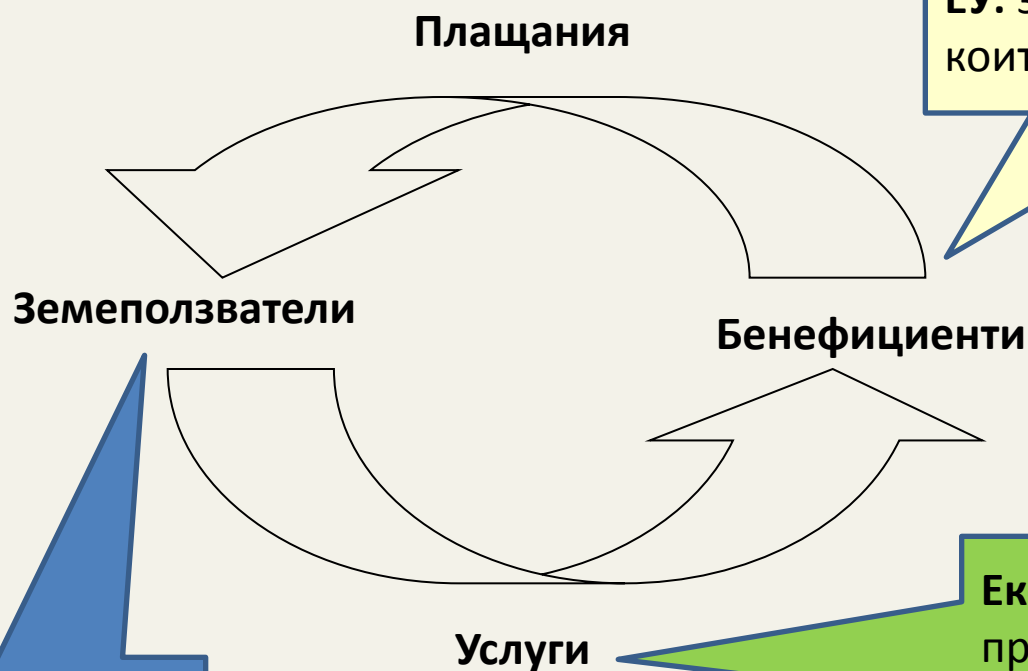
Какво представляват – Плащания за екосистемни услуги (ПЕС) – Payment for ecosystem services

За запазване на екосистемите все по-настойчиво в световен мащаб се утвърждава идеята за плащане за екосистемните услуги. Мярката се обсъжда в ЕС и ООН. **WWF** подкрепя този начин на справяне с влошаващото се състояние на околната среда и работи активно в България за неговото прилагане и увеличаващи се ползи за местното население

WWF дефинира идеята така: „**Плащания за екосистемни услуги**” са многообразие от мерки, с които ползвателите на услуги от околната среда възнаграждават със субсидии или пазарни плащания стопаните, чиито земи осигуряват съответно опазване на речните басейни и горите, отвеждане на въглерода и съхраняване красотата на пейзажа и развитието на устойчив туризъм.

Основни принципи на ПЕС

Бенефициенти, потребители, ползватели на ЕУ: заплащат за услугите, които получават

Земеползвателите опазват природните ресурси

Екологична услуга предоставя се от собственика/ ползвателя на природния ресурс, под формата на неговото опазване

Защо ПЕС?

- Екосистемните услуги имат значителен принос за качеството на живот на хората
- Индиректните ползи са в пъти по-големи от директните материални ползи от екосистемите
- Всички видове стойност на природния капитал трябва да се включват в изчисляването на ползите и загубите от инвестиционни проекти
- Очаква се стойността на екосистемните услуги да нараства все повече в бъдеще, главно поради загубата и влошаване на качеството на екосистемите и ползите за хората от тях

Защо да участвам в ПЕС ?

- Запазване на дивата природа на “ЗСП”, неоценим ресурс за бъдещето;
- Чиста и здравословна околна среда, въздух и питейна вода и условия за производство на здравословни храни и суровини;
- Добавена стойност към продукти и услуги, произведени по природосъобразен начин в границите на района;
- Капитал от запазени природни ресурси, който ще увеличава многократно стойността си през следващите десетилетия;
- Промотиране на продукцията и дейностите от региона и връзката с територията в България и в чужбина;
- Отговорна социална политика и възможност за създаване на “зелени” работни места;
- Предимство при кандидатстване за местна марка ако се реши да се създава местна марка – продукт;
- Уникален за БГ и ЕС туристически продукт, който е основа за устойчив природосъобразен туризъм и отдих;

Примерни стъпки при определяне на ПЕС

- Определяне на заплахите или проблема за екосистемите, които искаме да опазим
- Дефиниране на решение
- Определяне и работа с ползватели на ЕУ
- Определяне и работа с доставчиците на ЕУ
- Изграждане на добра институционална рамка
- Финансова стабилност

ПЕС СХЕМИ

ПРИМЕРИ, БЛИЗКИ И ПОДХОДЯЩИ
ЗА РЕГИОНА

ПЕС – „Осиновяване на стари гори“ в ПП „Българка“, Габрово

Цел: опазване на биоразнообразието и съхраняване на естественото състояние на горите във фаза на старост и преход на старост (над 80г.), създаване на допълнителен стимулиращ механизъм за частните собственици/ползватели на гори за запазване на площта на природните местообитания, местообитания на видове и техните популации;

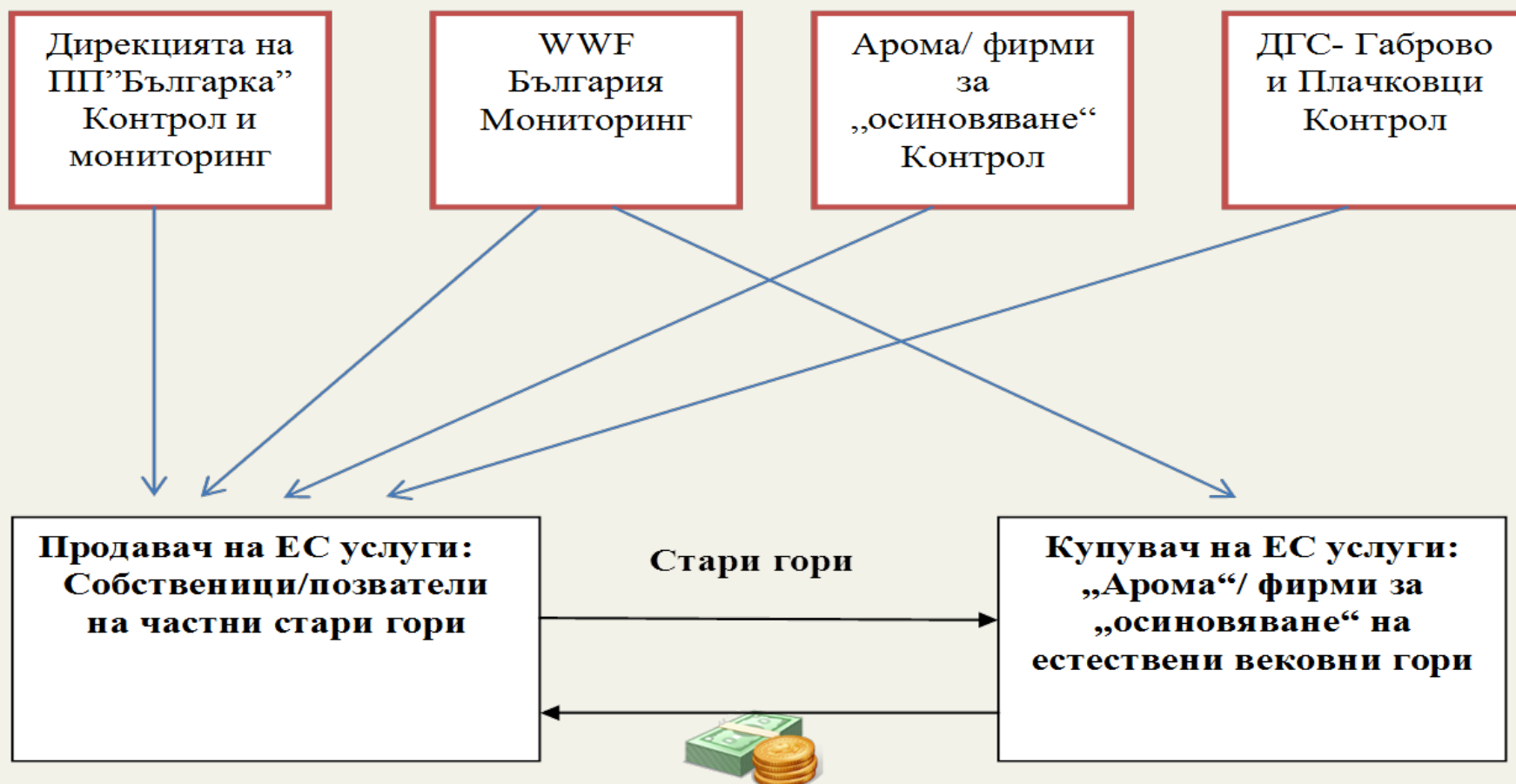
Проблем: масово изсичане на стари гори, богати на биоразнообразие от собствениците - предимно частни лица, незаконен добив и браконьерство;

Схема: годишни плащания към собствениците на стари гори за поемане на ангажимент за съхраняване на горите в период от 5-10 г. без външна намеса в тях. Осиновителите могат да бъдат частни компании и/или лица.

ПЕС – „Осиновяване на стари гори“

5.5. Структура на схемата

ПЕС – „Съхраняване на водните екосистеми“

Цел: опазване на водните екосистеми, поддържане на количеството и качеството на водите чрез подпомагане поддръжката, опазването и/или възстановяването на горите във водоохранните зони, определени като такива в лесоустройствените проекти.

Проблем: Намаляване на количествата на водите и влошаване на качеството, поради масово изсичане на частните гори и/или липса на финансови ресурси за поддръжката им.

Схема: предлагаме за големите ползватели на води и каптажи – ВиК дружества и частни фирми, да се въведе т.нар. „зелена такса“. Определен процент от своята печалба водните дружества и фирми да даряват на конкретно обединение (парк, сдружение, др.), за дейности по залесяване с местни видове във водоохранните зони и допълнителни ангажименти по поддръжка (поддържане на издънковите гори в долния пояс, поддържане на залесените територии, поддържане и направа на просеки и др. дейности във връзка с превенцията на пожари) поддържащи количеството и качеството на водите.

ПЕС – Възстановяване на тревни хабитати с ВПС

Цел: Възстановяване на тревни хабитати с висока природна стойност (алпийски тип и др.) чрез осигуряване на средства за почистване и поддръжка чрез паша и/или коситба.

Проблем: Намаляване на населението в селските райони на България води до изоставяне на редица стопански дейности като традиционните паша на домашни животни и коситба на ливадите. Тревните местообитания губят/намаляват своята природна стойност и се превръщат в горски територии.

Схема: привличане на средства от страна на частния бизнес (ползватели на природния капитал – туристически фирми, дървопреработвателен и дърводобивен бизнес) в защитените територии, които ще се генерират във фонд, чиито средства ще се разходват целево за консервационни дейности за възстановяването и опазването на тревните хабитати с ВПС (пасища и ливади).

ПЕС – Възстановяване и поддържане на характерния генофонд в защитените територии

Цел: възстановяване и опазването на характерния за защитените територии генофонд – закупуване на застрашени от изчезване породи домашни животни, отглеждането и възпроизвеждането им, възстановяване на стари овощни градини и др.

Проблем: Характерни растителни и животински видове традиционни за страната и определени защитени територии са застрашени от изчезване поради социално-икономически фактори и проблеми, като изоставяне на традиционни селскостопански дейности, обезлюдяване на селските райони и др.

Схема: привличане на средства от страна на бизнеса (финансови институции и др.), които ще се генерират във фонд, чиито средства ще се разходват целево за дейности за възстановяване и опазването на характерния генофонд – закупуване на застрашени от изчезване породи домашни животни, възстановяване на стари овощни градини, дейности по поддържането и отглеждането им и др.

Примери на плащания за екосистемните услуги (ПЕС)

Нестле, Франция

Местоположение: Вител, малък град в североизточна Франция

Население: 5,745; **площ:** 24,13 km²

Основна икономическа дейност: земеделие и балнео-туризъм,
Перие Вител, марка минерална вода, която използва извора Гранд Сурс във Вител, изтегляйки вода от 80 м под земята, водоносен хоризонт 6,000 ха

Проблемът: замърсяване на водите, които се използват за бутилиране

Причини: Превръщане на пасищата в интензивни земеделски блокове

Решение: след 4-годишно проучване Вител съставят схема на плащане за фермерите да възстановят пасищата и да не използват пестициди

Разходи: над €24.25 милиона за първите 7 години = средно €1.52 на m³ бутилирана вода

Ползи: Вител продължава своя бизнес съгласно изискванията на закона и стандарта на марката си (≤ 10 мг/л нитратни и без пестициди)

Примери на плащания за екосистемните услуги (ПЕС)

Пивоварна "Notre-Dame of Saint-Rémy" (Нотр Дам на Сен Реми)

Местоположение : Рошфорт, Белгия

Проблем: Интензивно животновъдство, замърсяващо водите (42 жив. Ферми); прекомерно използване на пестициди и изкуствени торове (почти 50 мг/л); карстов релеф, който предразполага усложняване на последствията

Решение: спазване на земеделски практики за поддържане на земите в добро земеделско и екологично състояние; план за намаляване на замърсяването

Оптимизация на потреблението на оборска тор в пасищата и ливадите
Биометанизация

Разход: 150 euro/ ха платени на фермерите

Ползи: Пивоварната продължава своята работа, като отговаря на стандартите на сектора за качество на водите за производството на бира - 20 mg NO₃ /l

Умният бизнес

- Познава и цени екосистемните услуги;
- Знае, че **високо ниво** на екосистемните услуги води до **много високо ниво** на добавена стойност;
- Инвестира в природозащитата

След направените стъпки, резултата в ЗСП е:

- Определяне на заплахите или проблема за екосистемите, които искаме да опазим
- Дефиниране на решение
- Определяне и работа с ползватели на ЕУ
- Определяне и работа с доставчиците на ЕУ
- Изграждане на добра институционална рамка
- Финансова стабилност

Западна Стара планина: социално-икономически характеристики

- Swiss project се фокусира върху 4 общини: Берковица, Георги Дамяново, Чипровци и Чупрене с общо население 27 000 души. Очаква се присъединяване и на Вършец и Белоградчик
 - Необлагодетелстван район, със силно намаляващо и застаряващо население;
 - От работещите 40% работят в промишлеността и 30% в сферата на образованието, здравеопазването и администрацията;
 - Земеделието се характеризира основно с отглеждането на зеленчуци и плодове за собствено производство и многогодишни растения, овошки и по-слабо животновъдство.
-

Гори: материални екосистемни услуги

Горските екосистеми обхващат най-голяма част от територията (70,000 ха). Високата им природна стойност и голямата площ предполагат поддържането на много важни екосистемни услуги

Раздел	Описание	Географски обхват	Ползватели	Доставчици
Храна	Диви плодове, гъби, билки; дивеч	Всички гори на територията (70 000 ха)	Населението на 4-те общини; предприятия за събиране и преработка на недървесни горски продукти; външни туристи; ловци: ловни сдружения, местни посетители	ДГС и стопани на частни гори; държавно дивечовъдно стопанство
Материали	дървесина	Гори за дърводобив	Дърводобивни предприятия; Предприятия за производство на мебели, дограма и др.	ДГС
Материали	Ароматни и медицински растения; природни багрила	Всички гори (70 000 ха)	Населението на четирите общини; берачи на ароматни и медицински растения; туристи; килимари,	ДГС и стопани на частни гори
Енергия	Дърва за огрев	Гори за дърводобив	Населението на 4-те общини	ДГС

Гори: регулиращи и поддържащи услуги

Раздел	Описание	Географски обхват	Ползватели	Доставчици
Регулация на потоците: води, въздух и твърди вещества	Регулация на оттока; на микроклимата; защита от ерозия	Всички гори и особено онези със защитно-екологични функции	Земеделци и животновъди; населението на четирите общини; ВиК дружества (Монтана и Видин)	ДГС и стопани на частни гори
Поддържане на физичните, химични и биологични условия: качество на водите, почвите, въздуха	Пречистване на водите; поддържане на почвите, климата и качеството на въздуха, улавяне на въглерод	Всички гори особено онези със защитни функции	Населението на 4-те общини; Монтана и други близки населени места; селски стопани, туристи и туристически фирми, болници; минерална вода "Ком"; ВиК дружества	ДГС и стопани на частни гори
Регулация на биотичната среда: поддържа- не на жизнения цикъл, биоразно-образието; борба с вредители и болести	Опрашване, дисперсия на семената, поддържане на популациите; Механизми на биологичен контрол	Всички гори особено гори с висока природна стойност	Земеделци и животновъди; дърводобивни и дървообработвателни предприятия	ДГС и стопани на частни гори

Гори: културни услуги

Раздел	Описание	Географски обхват	Ползватели	Доставчици
Физически и емпирични взаимодействия	Екотуризъм: наблюдения на (горски) птици, алпинизъм, пешеходен туризъм; рекреация	Екопътеки; гори, особено с рекреационни функции, и с висока природна стойност	Туристи; населението на четирите общини; спортни клубове	ДГС, стопани на частни гори, 4 общини
Информация и знания	Научни: дендрология, консервационна биология; Образователни: предмет на програми и литература за горското стопанство и дивата природа	Всички гори особено онези със защитни функции	Научни и екологични институции в района и страната; Учебни заведения и институции по горско стопанство и екология в района и страната	ДГС и стопани на частни гори

Води: материални екосистемни услуги

ЗСП се характеризира с гъста речна мрежа, като голяма част от реките са запазили естественото си състояние, поддържайки важни екосистемни услуги.

Раздел	Описание	Географски обхват	Ползватели	Доставчици
Храна	Риба и речни продукти	р. Лом и р. Огоста и техните притоци; микроязовири	Рибари, туристи	Ловно-рибарски сдружения
Водо-снабдяване	Вода за питейни и битови нужди; вода за земеделск и нужди	р. Лом и р. Огоста и техните притоци; минерални извори; водохранилища; карстови кладенци; микроязовири	ВиК дружества (Видин и Монтана), минерална вода "Ком«, лимонада "Копиловци"; населението на 4-те общини и надолу по речното течение (Монтана, Лом); земедлци	Стопани на гори и земи в горното речно течение
Водо-снабдяване	Вода за производствени нужди	р. Лом и р. Огоста и техните притоци; водохранилища; карстови кладенци; микроязовири	Предприятия за производство на мебели, дограми в Берковица; кариера в Берковица; завод за експлозиви в Чупрене; винарна "Лопушна"; завод за флуориди в Чипровци	Стопани на гори и земи в горното речно течение
Вода за енергийни цели	Малки ВЕЦ	р. Лом и р. Огоста и техните притоци	Малки ВЕЦ оператори (каскада Лом, Железна)ни	Стопани на гори и земи в горното течение

Води: регулиращи и поддържащи услуги

Раздел	Описание	Географски обхват	Ползватели	Доставчици
Регулация на потоците: води, въздух и твърди вещества	Регулация на оттока; на микроклимата; защита от ерозия	Влажни зони (<1%)	Земеделци и животновъди; населението на четирите общини; ВиК дружества (Монтана и Видин)	Стопани на гори и земи в горното речно течение
Поддържане на физичните, химични и биологични условия: качество на водите и въздуха	Естествена филтрация и пречистване на водите; влажност на въздуха, валежи	р. Лом и р. Огоста и техните притоци; влажни зони; минерални извори	Населението на 4-те общини и населени места надолу по течението; селски стопани; минерална вода; ВиК дружества; хранително-вкусови предприятия, туристически фирми	Стопани на гори и земи в горното речно течение
Регулация на биотичната среда: поддържане на жизнения цикъл, биоразнообразие; борба с вредители и болести	Опрашване, дисперсия на семената, поддържане на популациите; Механизми на биологичен контрол	р. Лом и р. Огоста и техните притоци; влажни зони	Земеделци и животновъди;	Стопани на гори и земи в горното речно течение

Води: културни услуги

Раздел	Описание	Географски обхват	Ползватели	Доставчици
Физически и емпирични взаимодействия	Екотуризм: наблюдение на (водолюбиви) птици, водни спортове, спортен риболов. Пешеходен туризм, вело, балнео приключенски и ловен туризм	р. Лом и р. Огоста и техните притоци; влажни зони; водопади	Туристи; населението на четирите общини; спортни клубове; въдичари	Стопани на гори и земи в горното речно течение 4 общини
Информация и знания	Научни: биоразнообразие, хидрология на влажните зони; Образователни: предмет на програми и литература за горското стопанство и дивата природа	р. Лом и р. Огоста и техните притоци; влажни зони	Научни и екологични институции в района и страната; Учебни заведения и институции по горско стопанство и екология в района и страната	ДГС и стопани на частни гори

Земеделски и тревни площи: материални екосистемни услуги

Обхващат сравнително голяма територия (45 000 ха) с наличие на земи с висока природна стойност; проблем е изоставянето им

Раздел	Описание	Географски обхват	Ползватели	Доставчици
Храна	Култури: многогодишни , овошки, плодове, ядки; житни култури, зеленчуци; лозя; фураж, диви плодове, гъби, билки;	Земеделски и тревни площи на територията (45 000 ха);	Местни потребители от, винарна "Лопушна"; предприятия за замразяване на плодове в Берковица; пчелари, хлебопроизводствени предприятия (Чупрене, Чипровци), животновъди	Производители на растителни култури; стопани на земеделски и тревни площи
Храна	Месни и млечни продукти, мед и медни продукти; Дивеч, свързан с тревните и открити площи	Пасища и ливади; площи с фуражни култури	Мандри в Монтана, хранително-вкусови предприятия в Монтана, посетители; ловци	Животновъди, пчелари; стопани на земеделски и тревни площи;
Материали	Ароматни и медицински растения; вълна и животински кожи	Тревни местообитания	Събирачи на ароматни и медицински растения; пунктове за изкупуване; килимари,	Земеделци; стопани на земеделски и тревни площи

Отговорен туризъм в Русенски Лом

Цел: привличане на средства от ползвателите на природния капитал на природен парк Русенски Лом във фонд, чиито средства ще се разходват целево за консервационни дейности за опазването на използвания капитал.

Предмет: посетителки контрол и опазване на биологичното разнообразие за намаляване на отрицателното въздействие на туризма върху местообитанията и видовете.

Обхват: Природен парк Русенски Лом

Привличане на средствата:

- А) разпространение на информационни материали – картички, наръчници, албуми, карти, торбички, сувенири и др.;
- Б) продажба на туристически услуги или пакети с включени в тях надбавки;
- В) Дарения в полза на фонда

Разходване на средствата: единствено и целево за:

- Поддържане на туристически маршрути и места за лагеруване с минимално въздействие върху биоразнообразието и местообитанията
- Поддържане и създаване на туристическа инфраструктура
- Консервационни дейности за емблематични видове – Египетски лешояд - подхранване, Черен щъркел – създаване на изкуствени водни басейни или възстановяване на стари рибарници и зарибяване
- Обучение на гидове
- Мониторинг на извършените дейности

СТРАНИ:

- Дирекцията на Природен парк Русенски Лом
 - Клуб “Приятели на народен парк Русенски Лом”
 - Фирми и сдружения, действащи в областта на туризма:
вила "Ангел", с. Кошов, къща за гости "Еделвайс", гр. Две Могили, хотел "Кладенеца", с. Иваново, хотел "Черния щъркел", с. Нисово, Русенски клуб за пътешествия "Бяла звезда", гр. Русе, туристическа агенция "Салвиния" ООД, гр. Тутракан, Туристическо дружество "Приста", гр. Русе и Спортно туристическо и природозащитно дружество "Академик" - Русе
 - **Комитет за наблюдение**
-

5. Работи за опазване
на природните ползи за
туризма в Русенски
Лом

ПОТРЕБИТЕЛИ

Туристи и посетители

3. Отчитат
приходите в
банката

4. Управлява
приходите

Клуб Приятели на
народен парк Русенски
Лом

1. Предава
материали за
продажба

БИЗНЕС-ПАРТНЬОРИ

хотели, къщи за гости и др.

Тур-оператори, туристически дружества

2. Продава материали
и/или начислява еко-ставка

ЛАЛУГЕР

Алтруистът на Русенски Лом

снимка © Wild Wonders of Europe / Konrad Wothe / WWF

*** Закупувайки тази картичка, Вие помагате за възстановяването и поддържането на пасищата в Русенски Лом, които са мой дом!**

ТАЗИ ИНИЦИАТИВА СЕ
ОСЪЩЕСТВЯВА В
ПАРТНЪОРСТВО С:

ЛАЛУГЕР

Лалугерът (*Spermophilus citellus*) е застрашен от изчезване дребен гризач, който ще видите в ливадите, пасищата и край обработваемите полета на Природен парк Русенски Лом. Въпреки че живее под земята, той е силно социално животно – ведна колония има стотици. Докато мнозинството се храни сред ниските тревя, няколко смели доброволци стоят на пост по високите участъци. Те предупреждават за опасност чрез свирукане, което силно наподобява човешкото. Това поведение се нарича алтруизъм (да поставиш другите преди себе си). Доскоро се считаше, че се среща само при хората.

снимка © Wild Wonders of Europe / Dietmar Nil / WWF

Това е картичка с мисия и Вашият входен билет за Природен парк „Русенски Лом“. Чрез покупката ѝ Вие подпомагате опазването на застрашени видове животни и растения в природния парк!

Тези печатни материали са разработени от WWF България с финансовата помощ на Екологичната програма на ООН чрез ГЕФ. Всички приходи от продажбата на продукта ще бъдат използвани за дейности за опазване на природата. Повече за инициативата: www.lomovete.org

Стъпки за развитие на туристическа ПЕС схема в района за 2014 и 2015г

1. Осъществяване на контактите с местните заинтересовани страни
2. Среци с хората, властите, работа на всички нива
3. Рестартиране на работата на „Регионалното сдружение за развитие на туризма“ – Северозападен балкан
4. Въвличане на представители от туристическия сектор от региона към създаването на ПЕС схема за туризма
5. 5-10 хил. лева за създаване на туристически информационни материали през 2014г
6. 100-150 хил. лева за инвестиции и развиване на схемата и нейното пълно функциониране през 2015г.

Благодаря!

Георги Стефанов,
gstefanov@wwfdcp.bg
Моб: +359 517 976

<http://wwf.bg>

